

Владета Вуновић

У СВЕТУ ДЕЧЈЕ КЊИЖЕВНОСТИ

**ВОЈА МАРЈАНОВИЋ: „ЛИЦЕ И НАЛИЧЈЕ ДЕЧЈЕ
КЊИЖЕВНОСТИ“**

(„Багдала“, Крушевац, 1980.)

Књигом есеја и чланака **»Лице и наличје дечје књижевности«** Воја Марјановић наставља своја разуђена истраживања у сфери дечје савремене књижевности у Југославији. Као и у претходним књигама, тематски везаним за књижевност за децу, продужава да је проучава с тим што у овој књизи има знатно више полемичких ставова, иако, углавном не наводи имена ни одређене симптоматичне појаве. Есеји су поникли са изворишта наше са времености, не опредељујући се за традиционалистичка тумачења која би имала обавезно дидактичко обележје, васпитно—образовно и моралистичко, али ни екстремно новотарско, без основа у садржају дела.

Основна Марјановићева гледишта о књижевној критици, која вреднује књижевност за децу, садржана су у његовом есеју **»О критици«** у коме сматра да је критичка мисао у прошлости била окренута школи, препричавању, без улажења у естетско-психолошку анализу дела, а модерна критика »с усвојеном теоријом ипре, оцењује књижевна дела сложенијим методолошким приступом. Међутим, неки од њених представника не осећају довољно

дубину феномена детињства, па ни књижевности о њему«.

У књижевном чланку **»За поетику дечје књижевности«** Марјановић сматра да ова поетика »још није одредила право значење, функцију и одлике дечје песме; на њој су, без сумње, анализа и утврђивање одлика приповедачке прозе (приповетке, роман за децу), али и осталих постојећих књижевних врста и родова«. У прилогу **»Књижевност за децу или дечја књижевност«** залаже се за термин »дечја књижевност« сматрајући да је прикладнији у терминима »књижевност за децу« из два разлога: 1. што се њима избегава директна намена а одмах затим утилитарност и већ позната дидактичност и 2. што се он нуди аналогно неким другим, у нас одомаћеним и језички оправданим називима: на пример: »народна књижевност«, »феудална књижевност«, »дубровачка књижевност«, или »хрватска књижевност«, »словеначка књижевност«. ипд.

У огледу **»Дечји писац«** залаже се да то буде интегрална стваралачка личност, дакле, да поред даровитости, има смисао за васпитање, да буде суштински психолог, естетски и етичар.

У чланку **»Поезија и манир«** Марјановић прави дистинкцију између праве, свеже савремене песме за децу и маниристичке, уочавајући створени манир као тежњу да се избегне традиционални поступак и да се приклони игри и бизарностима.

У напису **»Часописи о дечјој књижевности«** Марјановић ставља мариборску ревију **»Отрок и књига«** изнад запребачког часописа **»Умјетност и дијете«** и новосадског **»Детињства«**: »тежи научном, студиозном и акрибијском приступу дечјој литератури којој се више не може прилазити ни дидактички ни импресионистички. Овакав концепт часопис поштује од дана свога излажења“.

У чланку **»О периферним судијама дечјих књига«** Марјановић се разрачунава са споредним и ефемерним критичарима дечје књижевности који се исцрпљују у хвалисању осредњих и лоших књига за децу рачунајући на недостатак професионалних критичара и »глувоћу критике дечје књижевности“. Сматра да су ти написи јефтини, јер нема правога доживљаја ни знања, али су и користољубиви.

Марјановићева књига указује на лице и наличје дечје књижев

ности, помно борећи се против конформизма, равнодушности и искључивости сваке врсте, било у традиционалистичко—конзервативном или лажноавангардистичком приступу књизи за децу и дајући примере једне и друге искључивости: анахронизам дидактичко—моралистичког препричавачког приступа, као и непримерност бројних језичких и других игараја које су против праве језичке природе књижевности за децу. Књига **»Лице и наличје дечје књижевности«** писана је живо, темпераментно, са убедљивим аргументима тако да се ваљаност ауторових ставова очитује у надмоћном броју њених страница. Нигде Марјановић не придиктује, не држи лекције, не држи се као судија који даје неприкосновене и неопозиве критичке судове. Напротив, овом књигом штедро нуди могућност и широк књижевних расправа о многим питањима која је критички пропратио коментарима, али и о оним која је поменуо, којих се дотакао и која ће бити предмет даљих књижевнокритичких истраживања и размисљања. И те иницијативе и подстицаји нису од малог значаја тим пре што је Марјановић један од веома прилежних критичара и историчара књижевности за децу.

ПОРБА
ПОРГОВА